

УДК 811.161.2'373.45

Н. В. Кавера

ORCID: 0000-0003-4029-3218

АДАПТАЦІЯ ЗАПОЗИЧЕНОГО КОМПОНЕНТА «АРТ» У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

У статті досліджено особливості граматичного освоєння запозичення «арт» у сучасній українській мові, виявлено типові порушення чинних орфографічних норм у словах із цим складником, запропоновано правильні варіанти та з'ясовано доцільність його частого вживання в сучасному українському мовленні. Встановлено, що запозичений з англійської мови компонент «арт» добре адаптований в мові-реципієнтці, про що свідчить його самостійне функціонування як відмінюваного іменника чоловічого роду другої відміни твердої групи, висока словотвірна продуктивність і попит на нього мовців. З'ясовано, що в процесі деривації «арт» утворює складні лексеми, у яких виступає в препозиції до опорного іменника зі значенням «мистецький» та із семантикою «мистецтво» є другою частиною композита. Доведено, що новолексеми з опорним «арт» не є юкстапозитами в українській мові, а тому відповідно до чинних орфографічних норм їх потрібно писати разом.

Ключові слова: запозичення, іменник, юкстапозит, словотвір, новолексема, орфографічна норма, мова-реципієнтка.

DOI 10.34079/2226-3055-2021-14-25-159-167

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасна українська мова насичена іншомовними словами, що активно поповнюють її лексичну систему. Прискорюють входження запозичень постійні міграційні процеси, відкритість нашого суспільства до міжнародних контактів у різних сферах, готовність приймати й використовувати в повсякденні технологічні, інтелектуальні та інші новації. Помітне місце в сьогоденному українському лексиконі посідають слова, запозичені з англійської мови. Їх активно використовують як у побуті, так і в процесі виконання службових обов'язків.

Чужомовні лексичні елементи також мають у своїх назвах різні мистецькі реалії. Зокрема, часто вживаним є запозичений з англійської мови компонент *арт* із семантикою «мистецький» (У своїх роботах створює антологію шахтарського життя та головним героєм його **арт-інсталяцій** і перформансів стає Донецьк, його рідне місто (24 канал, 13.01.2020); Більшість українців готові платити за **арт-об'єкт** у середньому 500 доларів (Gazeta.ua, 30.03.2021); Можливо, дорогі предмети менше продаються, але сам **арт-ринок** продовжує функціонувати (Gazeta.ua, 17.08.2020); Великі ж **артярмарки** намагаються тримати ціни (Gazeta.ua, 17.08.2020); Мистецький проєкт «**Арт фабрика** ім. проф. К. Малевича» 62-річного Анатолія Федірка з Чернівців складається із 40 творів (Gazeta.ua, 04.02.2021); За два місяці ми заново познайомилися на фестивалі «**Арт Поле**» (Gazeta.ua, 09.12.2020) або «мистецтво» (Зробити такий ефектний **боді-арт** Трейсі попросила британська благодійна організація «Врятуйте китайських тигрів» (Gazeta.ua, 30.04.2010); Створений візуальний ряд увійде в основу **відео арту**, яким буде ряснити концептуальне шоу артиста «Тумани» в столичному Палаці спорту (Gazeta.ua, 15.06.2017); На виставці представлені живопис, графіка,

фотографії, інсталяції та **відео-арт** (Gazeta.ua, 04.03.2017); *Намалювали у стилі **полі-арт*** (Gazeta.ua, 03.09.2016); *Його (Миколи Маценка) роботи одночасно нагадують **поп-арт** і старовинний фольклорний орнамент* (Gazeta.ua, 23.01.2017). Проаналізувавши лексичний матеріал із запозиченим компонентом *арт*, дібраний із текстів засобів масової інформації, звертаємо увагу на численні порушення чинних орфографічних норм сучасної української літературної мови, зокрема: помилкове написання слів, які містять препозитивний компонент *арт*, із дефісом (*арт-інсталяції, арт-об'єкт, арт-ринок*) та окремо (*арт поле, арт фабрика*), а також неправильний правопис *арт* із префіксоїдами (*відео арт / відео-арт, полі-арт*).

Актуальність дослідження. За нашими спостереженнями, запозичений компонент *арт* добре пристосувався до фонетичної, лексичної, граматичної систем української мови. Зазнавши лексикалізації, він, як свідчать тексти засобів масової інформації, подекуди безпідставно заступає, іноді витісняє узвичаєні в мові-реципієнці слова з таким самим значенням, пор.: *Микола Джичка має свій погляд на сучасний **арт*** (Gazeta.ua, 17.10.2014); *Анна Кострицька, представниця нового покоління художників з Києва, працює у напрямі абстрактного та образного **арту*** (Gazeta.ua, 13.01.2020); *Ця мультикультурна подія об'єднає безліч міських активностей: кіно, музику, стендап, блогінг, **арт**, стрітспорт, дитячі розваги, вуличну їжу та інше. За кожним з напрямків закріплені свої хедлайнери. Наприклад, ... у **арту** – Катя Тейлор* (Gazeta.ua, 13.04.2018). Не виправдане нічим уживання чужомовного *арт* замість звичних *мистецький, мистецтво, образотворче мистецтво*, а також виявлена в текстах засобів масової інформації помилкова орфографічна варіативність слів, що містять цей компонент у своїй структурі, зумовлюють **актуальність** нашого дослідження.

Мета пропонованої статті – вивчити особливості граматичного освоєння запозичення *арт* у сучасній українській мові, виявити типові порушення чинних орфографічних норм у словах із цим складником, запропонувати правильні варіанти, з'ясувати доцільність його частого вживання в сучасному українському мовленні.

Щоб реалізувати поставлену мету, потрібно виконати такі **завдання**: з'ясувати морфологічну природу запозичення *арт* у сучасній українській мові, проаналізувати його словотвірний потенціал, визначити відповідність варіантів написання нових дериватів чинній орфографічній нормі. Вивчення запозиченого компонента *арт* сприятиме його орфоепічному, орфографічному й граматичному внормуванню в сучасній українській мові.

Морфологічна природа запозиченого компонента *арт* зумовила використання комплексу лінгвістичних **методів**, зокрема: описового – для інвентаризації, систематизації та інтерпретації цього англіцизму та іменників, до складу яких він уходить; класифікації – для розподілу нових складних іменників за двома словотвірними моделями; підрахунків – для визначення орієнтовної кількості лексичних одиниць зі складником *арт* та вивчення його дериваційної активності. Їх доповнено методиками словотвірного аналізу (для визначення дериваційних параметрів похідних одиниць, мотивованих запозиченням *арт*) і компонентного аналізу (для семантичної характеристики та з'ясування можливих зрушень у значеннєвій структурі досліджуваних лексем).

Аналіз досліджень із теми статті. Особливості адаптації нових лексичних запозичень у сучасній українській мові, їхня дериваційна активність і продуктивність у мові-реципієнці, стилістичний потенціал є об'єктом досліджень Л. Архипенко, К. Городенської, Д. Данильчука, С. Зайцевої, Є. Карпіловської, Л. Кислюк, Н. Клименко, І. Коробової, О. Лапінської, Т. Лелеки, С. Федорця та ін. Зокрема, етапи й ступені адаптації запозичень з англійської мови в пресі кінця ХХ – початку

XXI століття розкрито в працях Л. Архипенко (Архипенко, 2008). Специфіку функціонування англіцизмів у мовленні сучасної реклами вивчив С. Федорець (Федорець, 2005), а їхнє вживання в структурі українського художнього тексту кінця XX – початку XXI століття проаналізувала О. Лапінська (Лапінська, 2013). Семантичному та словотвірному освоєнню новітніх запозичень присвячено дисертацію І. Коробової (Коробова, 2017).

Виклад основного матеріалу. У «Великому сучасному англо-українському українсько-англійському словнику» іменник *art* перекладено як 1) мистецтво; 2) майстерність; 3) уміння, майстерність, мистецтво; 4) хитрість; 5) художній (якщо *art* ужито у функції означення до іншого іменника) (Загнітко та Данилюк, 2008, с. 31). У «Словнику іншомовних слів» запозичення *art* зафіксовано з такими значеннями: 1) перша частина складних слів, що відповідає слову «артилерійський»; 2) перша частина складних слів, що відповідає значенню слів «мистецтво», «мистецький» (Бибик, Сюта та Єрмоленко, ред., 2012, с. 53).

В останній редакції «Українського правопису» 2019 року морфологічну природу запозичення *art* визначено як часто вживану іншомовну частину складного слова (Український правопис, 2019, с. 48). Так само диференційовано його лінгвістичний статус і в «Словнику іншомовних слів», тобто «перша частина складних слів» (Бибик, Сюта та Єрмоленко, ред., 2012, с. 53). У колективній монографії «Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі» запозичення *art* визначено як аброоснову на приголосний подібно до *non-* і *рок-* й наголошено на тому, що накопичення слів із зазначеними складниками сприяє чіткому виділенню цих основ та усвідомленню їх як знаків певних понять. Зокрема, *art-* відсилає носія мови до ідеї художньо-культурних цінностей (рідкісних книжок, ікон, картин, скульптур) (Клименко, Карпіловська, Кислюк, 2008, с. 189). У тлумачних словниках української мови та словниках іншомовного походження поки не зафіксовано іменника *art* із широким значенням «мистецтво» чи вужчим – «образотворче мистецтво». Проте в текстах засобів масової інформації та усному мовленні запозичення *art* із семантикою «мистецтво, образотворче мистецтво, художнє оформлення» функціонує як самостійне повнозначне слово з предметним значенням, тобто як іменник, пор.: *Найлегше знайти фінансування на літературу та art* (Gazeta.ua, 09.02.2017); *Енциклопедія має шість тематичних розділів: кіно, фотографія, музика, art, література, театр* (Gazeta.ua, 06.09.2016); *Брутальний інтер'єр та химерний art – стильна квартира в Афінах* (Gazeta.ua, 11.02.2014). Сучасна мовленнєва практика свідчить про те, що запозичення *art* також набуває граматичних ознак роду, числа, відмінка іменника: *Art бездоганий, різноманітні бої чудові, системи прогресування надихають* (Gazeta.ua, 23.11.2020); *Сайти, блоги, арти, тексти, вебдизайн – величезний простір для самовираження та професійного розвитку* (Gazeta.ua, 04.03.2021); *Гурт відображає нові вібрації artу і світогляду, яких не було в Dakh Daughters і Даха Браха* (Gazeta.ua, 18.08.2020); *Європейців будуть знайомити з національною кухнею, музикою та artом* (24 канал, 15.01.2020). Наведені приклади підтверджують, що в сучасному українському мовленні запозичення *art* функціонує як відмінюваний іменник чоловічого роду другої відміни твердої групи (*У рамках Гогольfesty, що закінчився цими вихідними, влаштували день технологічного artу – Intel Technological Art Day* (Gazeta.ua, 25.09.2013); *Деякі роботи представлені в галереях сучасного artу* (Gazeta.ua, 08.06.2007); *...класичну експозицію доповнили сучасним відео-artом* (Gazeta.ua, 19.02.2015).

Увійшовши в лексичну систему сучасної української мови, запозичення *art* виявило високу дериваційну продуктивність у процесі творення складних іменників. Нові слова з'явилися за двома моделями: 1) *art* зі значенням «мистецький» є першою

частиною складного слова і 2) *art* із семантикою «мистецтво» виступає другою частиною новолексеми. За нашими спостереженнями, іменників із першим компонентом *art* найбільше, тому, відповідно, перша модель найпродуктивніша. Перебуваючи в препозиції до другого опорного іменника, *art* виконує характерну для прикметника означальну функцію, але його не можна розгорнути в прикметник. Лише за своїм значенням іншомовна основа *art-* є синонімом до прикметників *мистецький, художній, артистичний* (Городенська, 2019, с. 142). Це запозичення вільно поєднується з іменниками різного походження. З-поміж них виокремлюємо нові лексичні одиниці, які складаються з *art* та власне українського іменника (*артгурт, артполе, артпростір, артринок, артярмарок*): *Також Жанна є учасницею арт-гурту «РЕП» та перформанс-бенду...* (Gazeta.ua, 04.12.2012); *ART Games – засвідчення початку участі нашого мистецтва на міжнародному арт-полі* (Gazeta.ua, 28.10.2013); *Сьогодні о 19:00 в арт-просторі «Вагу» в Києві відкриють виставку «Жіночий арт»* (Gazeta.ua, 02.11.2016) *Загалом наша місія – розвиток артринку, цьогоріч ми проводимо єдину таку масштабну подію в Україні* (Gazeta.ua, 17.08.2020); *Міжнародний артярмарок «Kyiv Art Fair» відбуватиметься в цифровому форматі з 20 серпня по 31 жовтня* (Gazeta.ua, 17.08.2020). Проте найбільше композитів утворено поєднанням *art* з іменником іншомовного походження (*артбук, артгалерея, артдилер, артдиректор, артінсталяція, арткаталог, артквілінг, артклуб, арткуратор, артмарафон, артоб'єкт, арторганізація, артресторан, артперформанс, артпроект, артсимпозіум, артсцена, артфестиваль, артфорум, артцентр, артишоу*): *Темою нового арт-буку є весільний костюм* (Gazeta.ua, 28.08.2017); *На другому поверсі розташувалася арт-галерея «Мануфактура»...* (Gazeta.ua, 11.10.2013); *...в 1986 році на замовлення арт-дилера Ханса Мейєра художник намалював полотно, що зображує знамените «крило чайки» – спортивне купе Mercedes 300SL* (Gazeta.ua, 16.10.2013); *Це частування від львівського музею-ресторану «Сало», артдиректором якого є Борис Бергер* (Gazeta.ua, 28.05.2013); *...буде багато цікавих картин, скульптур та арт-інсталяцій українських митців* (Gazeta.ua, 10.06.2015); *Під час виставки, окрім робіт найпопулярніших художників, також будуть представлені друковані видання та арт-каталоги...* (Gazeta.ua, 16.10.2013); *...показують картини, вишиті соломною і гладдю, роботи в техніці арт-квілінг та витинанки* (Gazeta.ua, 21.01.2014); *Окрім міських стін, вони... розмалювали одну з будівель арт-клубу «Closer»...* (24 канал, 13.01.2020); *Оцінювали роботи найавторитетніші представники вітчизняної та зарубіжної фотоіндустрії: фотограф Георгій Пінхасов, ... музикант та арт-куратор Павло Гудімов* (Gazeta.ua, 04.03.2014); *В Україні розпочався арт-марафон від проекту «Здійсни мрію» і благодійного фонду «Ти не один» (1+1, 06.09.2018); Станція столичного метро перетворилася на арт-об'єкт (1+1, 20.12.2018); Кеди, які вже є витвором сучасного мистецтва, покажуть з 7 по 14 вересня, а потім продадуть з інтернет-аукціону, який проводить арт-організація «Platform б»* (Gazeta.ua, 06.09.2013); *З 18.00 можна повечеряти в арт-ресторані* (Gazeta.ua, 15.06.2011); *...Руслана запланувала масштабний авторський арт-перформанс у зоні відчуження (1+1, 23.04.2019); ARTEFACT – соціально-культурний арт-проект з переосмислення Чорнобиля сучасними видами мистецтва* (Gazeta.ua, 25.10.2019); *В Україні відбудеться найбільший арт-симпозіум* (Gazeta.ua, 04.09.2015); *Арт-сцену цього року представляють Dakh Daughters, Illusions, Zapaska...* (Gazeta.ua, 07.09.2014); *«Ніч у Луцькому замку» – щорічний арт-фестиваль на території історико-культурного заповідника «Старий Луцьк», що проходить в останню неділю червня* (Gazeta.ua, 05.07.2016); *На артфорумі обговорили майбутнє української культури в контексті досвіду європейських країн* (bykvi.com, 28.08.2020); *...зазначає куратор арт-центру*

Марина Щербенко (Gazeta.ua, 24.09.2013); Українка Оксана Танасів створює унікальні картини, які демонструють на тижнях високої моди в Нью-Йорку, міжнародних арт-шоу (Gazeta.ua, 06.03.2017).

З наведених прикладів видно, що проблемним є питання правопису запозичення *арт* з іншими словами. К. Городенська наголошує, що *арт*- не є самостійним словом в українській мові й за формальною ознакою та позицією у структурі слова цей компонент подібний до скороченої прикметникової основи у складі мішаної аббревіатури (пор.: *драмстудія і артстудія, драмколектив і артколектив, худкерівник і арткерівник, худфільм і артфільм, худшкола і артшкола*), його потрібно писати разом і з наступним цілим словом, і з попередньою основою (Городенська, 2019, с. 142–143). На думку Д. Данильчука, у нашій мові кожна така одиниця сприймається як граматичне слово (а не словосполучення), водночас зберігається усвідомлення мовцями членованості її на ад'єктивний і субстантивний компоненти, і звідси – тенденція до написання таких слів із дефісом, а не разом (Данильчук, 2013, с. 155).

Нова редакція «Українського правопису» 2019 року ввела орфографію *арт*, що перебуває в препозиції до другого іменника, зокрема: разом пишемо «слова з першими часто вживаними іншомовними частинами на голосний і приголосний: *абро-, авіа-, авто-* («само», «автоматичний»), *агро-, аеро, аква-, алко-, арт-, астро-, аудіо-, біо-, боди-, боді-* (перед голосним), *веб-, геліо-, гео-, гідро-, дендро-, екзо-, еко-, економ-, етно-, євро-, зоо-, ізо-, кібер-, мета-, метео-, моно-, мото-, нарко-, нео-, онко-, палео-, пан-, пара-, поп-, прес-, псевдо-, смарт-, соціо-, теле-, фіто-, фолк- (фольк-), фоно-* та ін. (Український правопис, 2019, с. 48). Зважаючи на цю правописну норму, уживані в текстах українських засобів масової інформації слова з першою частиною *арт* потрібно писати разом, а не з дефісом: *артбук, артгалерея, артгурт, артдилер, артдиректор, артінсталяція, арткаталог, артквілінг, артклуб, арткуратор, артмарафон, артоб'єкт, арторганізація, артперформанс, артполе, артпроект, артпростір, артресторан, артсимпозіум, артсцена, арттринок, артфестиваль, артфорум, артцентр, артшоу, артярмарок*.

У текстах засобів масової інформації простежуємо активне використання іменників, у яких запозичення *арт* є другою частиною (*аудіоарт, бодіарт, відеоарт, лате-арт, мейларт, наблікарт, попарт, стрітарт*), напр.: *Найбільший захват у публіки викликає показ боді-арту на голих тілах моделей* (Gazeta.ua, 11.10.2013); *Традиційну сталу класичну експозицію доповнили сучасним відео-артом, аудіо-артом, інсталяцією, скульптурою та живописом* (Gazeta.ua, 19.02.2015); *Така техніка має назву лате-арт, що в перекладі з італійської означає молочне мистецтво* (Gazeta.ua, 01.10.2013); *Мейл-арт – не стиль і не техніка мистецтва, був позначений і визнаний мистецтвом в кінці 50-х років ХХ століття* (Gazeta.ua, 13.02.2014); *Нагороджена премією Сергія Курьохіна в номінації «Мистецтво в громадському просторі (наблік-арт)» за роботу «Форма світла»...* (Gazeta.ua, 13.01.2020); *У музеї Метрополітен можна знайти практично все: від артефактів палеоліту до предметів поп-арту* (Gazeta.ua, 25.08.2016); *Стріт-арт розвивається найшвидшими темпами з усіх існуючих видів мистецтва* (Gazeta.ua, 27.02.2012). У цих іменниках постпозитивний компонент *арт* виступає опорним, а препозитивний до нього – має означальний характер. Наведені приклади свідчать про те, що в препозиції до *арт* ужито тільки іншомовні частини, які, крім *лате*, не функціонують у сучасній українській мові самостійно як повнозначні слова, що закріплені в словниках і мають лексичне та граматичне значення. На нашу думку, їх не утворено на українськомовному ґрунті, а запозичено готовими цілісними одиницями, які мовці намагаються пристосувати до граматичного ладу української мови. Тому немає підстав уважати їх юкстапозитами, тобто іменниками, що творяться способом

словоскладання і словотвірною базою яких є словосполучення прикладкового типу, а також писати їх із дефісом, оскільки це суперечить орфографічним нормам чинного «Українського правопису», а саме: «з дефісом пишемо складні іменники, утворені з двох самостійних іменників без сполучного голосного звука» (Український правопис, 2019, с. 53). Слова *аудіоарт*, *бодіарт*, *відеоарт*, *мейларт*, *наблікарт*, *попарт*, *стрітарт* потрібно писати разом.

У текстах засобів масової інформації та усному мовленні фіксуємо не звичні для української мовної традиції трикомпонентні лексичні новотвори з двома препозитивними щодо опорного іменника іншомовними означальними складниками (*поп-арт художник*, *стріт-арт художник*, *стріт-арт проєкт*, *стріт-арт фестиваль*): *Вчора в легендарному музеї мистецтв Лос-Анджелеса «ЛАСМА» пройшов щорічний гала-вечір «ЛАСМА Art + Film Gala» на честь... поп-арт художника Девіда Хокні* (Gazeta.ua, 03.11.2013); *Стріт арт художник розмалював історичну будівлю бантистської церкви у Вашингтоні* (Gazeta.ua, 30.08.2013); *«Sestry Feldman» – стріт-арт проєкт, заснований художницями з Дніпра, сестрами Мішель і Ніколь Фельдман* (24 канал 13.01.2020); *Учасник міжнародних арт-проєктів та експозицій, організатор стріт-арт фестивалів* (24 канал, 13.01.2020).

Іменник *попарт* зафіксовано в «Словнику іншомовних слів» на позначення художнього напрямку, що «виник у другій половині ХХ ст.; на протигагу абстрактному мистецтву має підкреслено «предметний» характер (Бибик, Сюта та Єрмоленко, ред., 2012, с. 438). Запозичення *стрітарт* не знаходимо в реєстрах українських друкованих лексикографічних праць, проте у «Вікіпедії» його пояснено як вуличне образотворче мистецтво, специфікою якого є яскраво виражений урбаністичний стиль. Можемо констатувати, що обидва запозичення самостійно вживані в сучасному українському мовленні як іменники з відповідними лексичними та граматичними значеннями, а тому вважаємо новолексеми *поп-арт художник*, *стріт-арт художник* і под. юкстапозитами з відмінюваною другою частиною, оскільки перша визначає прикмету, особливість особи, що названа другим іменником, і радимо писати подібні слова відповідно до норм чинного «Українського правопису» з дефісом, а саме: *попарт-художник* і *стрітарт-художник*.

Зауважимо, що в «Словнику іншомовних слів» представлені запозичення *стрітбол* (різновид баскетболу – гра, що її проводять на міських майданчиках для двох команд з 3–4 осіб, які кидають м'яч в один кошик) і *стрітстайл* (вуличний стиль ролерного спорту – катання на роликівих ковзанах по вулицях) (Бибик, Сюта та Єрмоленко, ред., 2012, с. 514). Першим компонентом цих слів також є частина *стріт* з атрибутивною функцією на позначення «вуличний». В її орфографії, на нашу думку, закономірно дотримано так званого правила «дев'ятки», згідно з яким «у загальних назвах після приголосних *д, т, з (дз), с, ц, ж (дж), ч, ш, р* перед наступним приголосним (крім *й*)» пишемо **и**, а не **і** (Український правопис, 2019, с. 160). Зважаючи на це, логічно дотримуватися зазначеної норми у вимові та правописі запозичення *стрітарт*.

У текстах засобів масової інформації трапляються найменування закладів, заходів, місць культурних подій тощо, компонентами яких є власні назви та аббревіатури, поєднані із запозиченням *арт-* в препозиції до опорного іменника (Арт ЦУМ простір, «Київ Арт Форт», «Пінчук арт центр»), напр.: *13 лютого у київському Арт ЦУМ просторі відкриється виставка робіт клубу ілюстраторів «Pictoric»* (Gazeta.ua, 12.02.2018); *Картину «Квіти війни» показали на фестивалі сучасного мистецтва «Київ Арт Форт», що триває на території Київської фортеці* (Gazeta.ua, 12.05.2017); *У 2009 році інша персональна виставка Сергія Браткова у «Пінчук арт центрі» займала 2 поверхи* (Gazeta.ua, 29.09.2018). Уважаємо, що такі новолексеми повністю

скальковані з англійського словотвору, зовсім не органічні для української мови, штучно пристосовані до неї з порушенням чинних орфографічних норм. Природнішими для української мови, на наш погляд, є «*Артцентр Пінчука*» (або «*Мистецький центр Пінчука*»), «*Артпростір ЦУМу*» (або «*Мистецький простір ЦУМу*»). Найменування «*Київ Арт Форт*» являє собою складноскорочене слово, утворене від словосполучення «*Київська артфортеця*», і відповідно до чинного «Українського правопису» всі його складники правильно писати разом, тобто «*Київартфорт*».

Висновки та перспективи подальших розвідок. Проаналізовані тексти вітчизняних ЗМІ дають підстави стверджувати, що запозичений з англійської мови компонент *арт* міцно закріпився в словниковому складі сучасної української мови у зв'язку з популярністю та попитом в суспільстві. Пройшовши процес лексикалізації, ця одиниця здатна функціонувати як відмінюваний іменник чоловічого роду другої відміни твердої групи зі значенням «мистецтво, образотворче мистецтво». На українськомовному ґрунті англіцизм *арт* виявляє високу дериваційну продуктивність, поєднуючись і з власне українськими, і з іншомовними іменниками та утворюючи складні лексеми за двома моделями, у яких *арт* зі значенням «мистецький» виступає в препозиції до опорного іменника і *арт* на позначення «мистецтво» є другою частиною композита. За чинним «Українським правописом» іменники з першою частиною *арт* потрібно писати разом. Лексеми з *арт* в ролі опорного слова не є за своєю граматичною природою українськими юкстапозитами, а тому їх також радимо писати разом.

Запропонований у статті аналіз особливостей освоєння англіцизму *арт* у сучасній українській мові сприятиме швидшому вивченню граматичної природи іншомовної лексики, її словотвірному потенціалу, правильній лінгвістичній кваліфікації нових дериватів та сприятиме подальшому їхньому унормуванню в мовленні.

Бібліографічний список

- Архипенко, Л. М., 2008. *Етапи і ступені адаптації іншомовних лексичних запозичень в українській мові (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця ХХ – початку ХХІ ст.)*. Харків : ХНЕУ.
- Бибик, С. П., Сjuta, Г. М. та Єрмоленко, С. Я., ред., 2012. *Словник іншомовних слів : тлумачення, словотворення та слововживання*. Харків : Фоліо.
- Городенська, К., 2019. *Українське слово у вимірах сьогодення*. 2-ге вид., доп. Київ : Медіа Майстер.
- Данильчук, Д. В., 2013. *Український правопис : роздоріжжя і дороговкази*. Київ : Либідь.
- Загнітко, А. П. та Данилюк, І. Г., 2008. *Великий сучасний англо-український українсько-англійський словник*. Донецьк : БАО.
- Клименко, Н. Ф., Карпіловська, Є. А. та Кислюк, Л. П., 2008. *Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі*. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго.
- Коробова, І. О., 2017. *Семантичне та словотвірне освоєння новітніх запозичень в українській мові*. Кандидат наук. Дисертація. Запорізький національний університет.
- Лапінська, О. М., 2013. *Англіцизми в структурі українського художнього тексту кінця ХХ – початку ХХІ ст.* Кандидат наук. Автореферат. Дніпропетровський національний університет ім. Олеса Гончара.
- Український правопис, 2019. Київ : Наукова думка.
- Федорець, С. А., 2005. *Англійські запозичення в мові сучасної української реклами*. Кандидат наук. Автореферат. Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди.

References

- Arkhyupenko, L. M., 2008. *Etapy i stupeni adaptatsii inshomovnykh leksychnykh zapozychen v ukrainskii movi (na materialakh anhlitsyzmiv u presi kintsia XX – pochatku XXI st.)* [Stages and degrees of adaptation of foreign lexical borrowings in the Ukrainian language (on the material of Englishisms in the press of the late XX – early XXI centuries)]. Kharkiv : KhNEU. (In Ukrainian).
- Bybyk, S. P., Siuta, H. M. and Yermolenko, S. Ia., eds., 2012. *Slovnyk inshomovnykh sliv : tlumachennia, slovtvorennia ta slovovzhyvannia* [Dictionary of foreign words . interpretation, word formation and word use]. Kharkiv : Folio. (In Ukrainian).
- Danylchuk, D. V., 2013. *Ukrainskyi pravopys : rozdorizhzhia i dorohovkazym* [Ukrainian spelling : crossroads and signposts]. Kyiv : Lybid. (In Ukrainian).
- Fedorets, S. A., 2005. *Anhliiski zapozychennia v movi suchasnoi ukrainskoi reklamy* [English borrowings in the language of modern Ukrainian advertising]. Ph.D. Abstract. H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. (In Ukrainian).
- Horodenska, K., 2019. *Ukrainske slovo u vymirakh sohodennia* [Ukrainian word in the dimensions of today]. 2nd ed., suppl. Kyiv : Media Master. (In Ukrainian).
- Klymenko, N. F., Karpilovska, Ye. A. and Kysliuk, L. P., 2008. *Dynamichni protsesy v suchasnomu ukrainskomu leksykoni* [Dynamic processes in the modern Ukrainian lexicon]. Kyiv : Vydavnychi Dim Dmytra Buraho. (In Ukrainian).
- Korobova, I. O., 2017. *Semantychne ta slovtvirne osvoiennia novitnykh zapozychen v ukrainskii movi* [New Loan words in Lexical Adaptation in Modern Ukrainian language]. Ph.D. Dissertation. Zaporizhzhia National University. (In Ukrainian).
- Lapinska, O. M., 2013. *Anhlitsyzmy v strukturi ukrainskoho khudozhnoho tekstu kintsia XX – pochatku XXI st.* [Anglicisms in the structure of the Ukrainian Fiction of the XX – in the beginning XXI centuries]. Ph.D. Abstract. Oles Honchar Dnipro National University. (In Ukrainian).
- Ukrainskyi pravopys* [Ukrainian spelling], 2019. Kyiv : Naukova dumka. (In Ukrainian).
- Zahnitko, A. P. and Danyliuk, I. H., 2008. *Velykyi suchasnyi anhlo-ukrainskyi ukrainsko-anhliiskyi slovnyk* [Large modern English-Ukrainian Ukrainian-English dictionary]. Donetsk : BAO. (In Ukrainian and English).
- Стаття надійшла до редакції 30.10.2021.

N. Kavera

ADAPTATION OF THE BORROWED COMPONENT “ART” IN THE MODERN UKRAINIAN

The article examines the features of grammatical adaptation of the borrowing “art” in the modern Ukrainian language, identifies typical violations of current spelling rules in words with this component, suggests the correct options and clarifies the feasibility of its frequent use in modern Ukrainian speech.

It has been found that the English borrowed component “art” is well adapted to the recipient language. This is evidenced by its active use in both oral and written speech, the ability to be used independently with a fixed meaning, high word-forming productivity. It is revealed in the texts of the mass media that English borrowing “art” functions in the modern Ukrainian as a inflective masculine noun of the second declension of the hard group with the semantics “art, fine arts”. It is observed that having entered the modern Ukrainian lexical system, it takes an active part in word formation, showing high productivity in the process of forming compound nouns. Two models of forming new nouns with the component “art” are differentiated, in which “art” with the meaning “artistic” is the first

part of a compound word and “art” with the semantics “art” is the second part of a new lexeme. It is established that the first model is the most productive because of the largest number of these nouns in Ukrainian. It is proved that according to their grammatical nature lexemes with “art” as a reference word are not Ukrainian juxtaposites, as they are not formed on the basis of the Ukrainian, but are borrowed in it like ready-to-use integral lexical units, which speakers adapted to the grammatical structure of modern Ukrainian. In accordance with the current spelling rules the nouns with borrowed component “art” have to be written together.

Found in the texts of mass media and oral speech the new lexemes with two prepositive foreign attributives are classified as juxtaposites with a declension of the second part; it is recommended to write them in accordance with the norms of the current “Ukrainian spelling” with a hyphen.

It was found that the names of establishments, events, places of cultural events, etc., which consist of proper names or abbreviations combined with borrowing “art”, completely copied from the English word formation, are not typical for Ukrainian and artificially adapted to it in violation of current spelling rules. The article offers their alternative names that meet the grammatical and spelling rules.

The analysis of the peculiarities of the adaptation of English borrowed component “art” in the modern Ukrainian will promote a faster study of the grammatical nature of borrowings, their word-forming potential, the correct linguistic qualification of new derivatives and their further normalization.

Key words: *borrowing, noun, juxtaposition, word formation, neolexeme, spelling norm, recipient language.*